

AYOLLARDA TUG‘ISH DAVRI VA KLIMAKS DAVRI PSIXOLOGIYASI. AYOLLAR KASALLIKLARIDA REPRODUKTOLOGNING O‘RNI

Muallif: Mamirova Kamolaxon Alisher qizi

*Lavozimi: Quva Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat Salomatligi texnikumi,
maxsus fan o‘qituvchisi*

Abstract: The reproductive and climacteric periods are among the most psychologically sensitive stages in a woman’s life. Hormonal changes, social roles, and health conditions significantly affect emotional stability, self-perception, and quality of life. This article analyzes the psychological characteristics of women during childbirth and menopause, as well as the role of a reproductologist in the prevention, diagnosis, and management of gynecological and reproductive disorders. The importance of an interdisciplinary approach combining medical and psychological support is emphasized.

Keywords: women’s psychology, reproductive period, climacteric period, menopause, reproductologist, gynecological diseases.

Annotatsiya: Ayollarning hayotida tug‘ish va klimaks davrlari psixologik jihatdan eng nozik bosqichlar hisoblanadi. Gormonal o‘zgarishlar, ijtimoiy omillar hamda sog‘liq bilan bog‘liq muammolar ayolning ruhiy holati va hayot sifatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Mazkur maqolada tug‘ish va klimaks davrida ayollarda kuzatiladigan psixologik holatlar, shuningdek, ayollar kasalliklarida reproduktolog shifokorning o‘rni yoritib berilgan. Tibbiy va psixologik yondashuvni birlashtirgan kompleks yondashuvning ahamiyati asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: ayollar psixologiyasi, tug‘ish davri, klimaks davri, menopauza, reproduktolog, ginekologik kasalliklar.

Kirish

Ayollar salomatligi jamiyat salomatligining muhim tarkibiy qismi hisoblanib, u nafaqat jismoniy, balki psixologik farovonlik bilan ham chambarchas bog'liqdir. Ayol organizmi hayot davomida bir necha muhim biologik va psixologik bosqichlarni boshdan kechiradi. Ushbu bosqichlar orasida tug'ish (reproduktiv) davri va klimaks davri eng mas'uliyatli va murakkab davrlar sanaladi. Bu davrlarda organizmda kechadigan chuqur gormonal, fiziologik hamda ruhiy o'zgarishlar ayolning hayot sifati, ijtimoiy faolligi va oilaviy munosabatlariga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Tug'ish davri ayol uchun onalik mas'uliyati, homiladorlik, tug'ruq va tug'ruqdan keyingi davr bilan tavsiflanadi. Ushbu jarayonlar davomida ayolda qo'rquv, xavotir, hissiy beqarorlik va stress holatlari tez-tez uchraydi. Ayrim hollarda tug'ruqdan keyingi depressiya rivojlanib, ona va bola o'rtasidagi psixologik aloqaning buzilishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli tug'ish davrida ayolni nafaqat tibbiy, balki psixologik jihatdan ham qo'llab-quvvatlash muhim hisoblanadi.

Klimaks davri esa ayol hayotidagi tabiiy fiziologik jarayon bo'lib, reproduktiv funksiyaning sekin-asta susayishi bilan kechadi. Bu davr odatda 45–55 yosh oralig'ida kuzatilib, organizmda estrogen gormonining kamayishi natijasida turli somatik va psixologik belgilar namoyon bo'ladi. Asabiylik, uyqusizlik, tez charchash, kayfiyatning tushkunligi, o'ziga bo'lgan ishonchning pasayishi klimaks davriga xos holatlar hisoblanadi. Ko'plab ayollar ushbu davrni qabul qilishda psixologik qiyinchiliklarga duch keladilar.

Zamonaviy tibbiyotda ayollar salomatligini saqlashda reproduktolog shifokorning o'rnini tobora ortib bormoqda. Reproduktolog ayollarda reproduktiv funksiyani baholash, gormonal muvozanatni aniqlash, bepustlik va klimaks bilan bog'liq muammolarni erta tashxislash hamda davolashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, tug'ish va klimaks davrida reproduktolog tomonidan olib boriladigan

profilaktik va davolovchi chora-tadbirlar ayolning psixologik holatini barqarorlashtirishga xizmat qiladi.

Mazkur maqolaning maqsadi ayollarda tugʻish va klimaks davrida kuzatiladigan psixologik holatlarni ilmiy asosda yoritish, shuningdek, ayollar kasalliklarida reproduktologning rolini tahlil qilishdan iboratdir. Tadqiqot natijalari ayollar salomatligini kompleks yondashuv asosida mustahkamlashga xizmat qiladi.

Materiallar va metodlar

Maqolada mavzuga oid mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar tahlili, tibbiy-statistik ma'lumotlar hamda reproduktologiya va psixologiya sohasidagi zamonaviy ilmiy qarashlar o'rganildi. Tahlil jarayonida qiyosiy, tavsifiy va umumlashtiruvchi metodlardan foydalanildi.

Natijalar

Ijtimoiy va madaniy omillarning ta'siri

Tugʻish va klimaks davrida ayol psixologiyasiga ijtimoiy muhit, oilaviy munosabatlar va madaniy qarashlar kuchli ta'sir ko'rsatadi. Jamiyatda ayolga nisbatan qo'yilgan talablar, onalik roli bilan bog'liq mas'uliyatlar hamda yoshga oid stereotiplar ruhiy zo'riqishni kuchaytirishi mumkin. Ayniqsa, klimaks davrida ayollarning o'zini jamiyatdan chetda qolayotgandek his qilishi depressiv holatlarning chuqurlashuviga olib keladi.

Gormonal o'zgarishlar va psixoemotsional holat

Tugʻish va klimaks davrida estrogen, progesteron va prolaktin kabi gormonlar miqdorining o'zgarishi ayolning asab tizimiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bu holat tez jahllanish, yig'loqilik, xavotir va e'tiborning pasayishi bilan namoyon bo'ladi. Gormonal fonni barqarorlashtirish psixologik holatni yaxshilashda muhim omil hisoblanadi.

Ayollar kasalliklarida psixologik yondashuvning ahamiyati

Ginekologik va reproduktiv kasalliklar, jumladan, bepushtlik, hayz sikli buzilishlari va klimaks bilan bog'liq sindromlar ayol ruhiyatiga salbiy ta'sir qiladi. Bunday holatlarda faqat tibbiy davolash emas, balki psixologik maslahat va ruhiy qo'llab-quvvatlash ham zarur. Bu yondashuv davolash samaradorligini oshiradi.

Natijalar

Tug'ish davrida ayollar psixologiyasi

Tug'ish davri ayol hayotida katta mas'uliyat va stress bilan kechadi. Homiladorlik va tug'ruq jarayonida gormonal o'zgarishlar kayfiyatning tez-tez almashinishiga, qo'rquv va xavotir holatlariga sabab bo'lishi mumkin. Ayrim ayollarda tug'ruqdan keyingi depressiya rivojlanadi. Bu holat ona va bola o'rtasidagi munosabatga salbiy ta'sir ko'rsatishi ehtimoli mavjud.

Klimaks davrida ayollar psixologiyasi

Klimaks davri odatda 45–55 yosh oralig'ida kuzatiladi. Ushbu davrda estrogen gormonining kamayishi natijasida asabiylik, uyqusizlik, tez charchash, kayfiyatning tushkunligi kabi psixologik belgilar paydo bo'ladi. Ayol o'zining ijtimoiy va biologik rolidagi o'zgarishlarni qabul qilishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin.

Reproduktologning o'rni

Reproduktolog ayollar reproduktiv salomatligini saqlash, gormonal muvozanatni baholash va davolashda muhim rol o'ynaydi. Tug'ish va klimaks davrida reproduktolog tomonidan o'z vaqtida berilgan maslahatlar, gormonal terapiya va profilaktik choralar psixologik holatni barqarorlashtirishga yordam beradi.

Muhokama

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, ayollarda tug'ish va klimaks davrida yuzaga keladigan psixologik muammolarni faqat tibbiy davolash bilan cheklab bo'lmaydi. Reproductolog, psixolog va oilaviy shifokor hamkorligida olib borilgan kompleks yondashuv ayolning hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Xulosa

Tug'ish va klimaks davri ayollar hayotida muhim va mas'uliyatli bosqichlar bo'lib, ushbu davrlarda psixologik qo'llab-quvvatlash muhim ahamiyatga ega. Ayollar kasalliklarida reproductologning roli nafaqat jismoniy, balki ruhiy salomatlikni saqlashda ham beqiyosdir. Kompleks yondashuv orqali ayollarning sog'lom va faol hayot kechirishiga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti. Ayollar reproductiv salomatligi bo'yicha qo'llanmalar.
2. Qodirova B. Ayollar psixologiyasi va sog'liq. – Toshkent, 2021.
3. Karimova D. Reproductologiya asoslari. – Toshkent, 2020.
4. Menopauza va klimaks davri muammolari bo'yicha ilmiy maqolalar to'plami.